

DUAS PREGUNTAS SOBRE O CASO “PRESTIGE”

Albino Prada, Manuel Varela e Mª Xosé Vazquez
Profesores da Universidade de Vigo

Como profesores e investigadores de Economía dos Recursos Naturais, da Pesca e do Medio Ambiente o vertido de mais de setenta mil toneladas de fuel no litoral e na plataforma pesqueira galego-portuguesa obríganos a facer, e si é posible axudar a contestar, dúas preguntas básicas.

¿Estamos diante dunha catástrofe natural ou é un atentado contra da natureza?

Como en calquera accidente grave, a resposta dependerá do punto de vista ou interés. Algúns expertos en dereito, seguros, peritaxe e outros interesados, dirán que o barco cumpría, mais ou menos, a actual normativa e que un mal día de inverno pasou o inevitable. Por outro lado, os coñecedores dos mercados de produtos enerxéticos, das estratexias das petroleiras para reducir os custos dos fletes e dos seguros, da súa eficiencia aproveitando a distinta lexislación ambiental, dirannos que según onde estemos pode serlles rendible aforrar en seguridade, tempo, condicións de navegación, ... aínda que cada certo tempo se teña que producir necesariamente un vertido catastrófico nunha certa ruta (Erika 1999 en Bretaña, Prestige 2002 en Galicia). Puntos de vista.

Pero nos Estados Unidos dende 1990 fixeron, unilateralmente, o necesario para que non poideran serlles rendibles este tipo de estratexias... e xa non houbo mais “catástrofes naturais”. Resaltamos tres medidas da súa *Oil Pollution Act*: (1) non existe límite ou tope á responsabilidade en caso de accidente, (2) todo armador que use as súas augas debe ter unha garantía de 1.000 millóns de dólares (ou, equivalentemente, euros) e (3), nomear un representante no seu territorio para, si fose o caso, poder esixirlle responsabilidades civís. Santo remedio. O “crime” non voltou a ser rendible. E xa que empezamos a falar de diñeiro, ven a nosa segunda pregunta.

¿O que contamina cuanto debe pagar?

A resposta de entrada é moi breve: *todos os danos* e, por si acaso, *moito*. Porque ¿quén son os perxudicados e en qué medida?. Actualmente dende a economía ambiental distinguimos basicamente tres grupos: os que viven directamente dos recursos naturais (pesca, marisqueo, acuicultura, ... pero tamén turismo, hosteleiría, restauración); os que dependen indirectamente deles e do seu crédito e imaxe de marca (distribuidores, exportadores, transportes, operadores, sector naval) e, por último, a sociedade en conxunto, que ten un dano ou unha perda no seu patrimonio natural (espacios protexidos, biodiversidade de ecosistemas, paisaxes, etc.). Todos somos agora mais pobres.

Sin duda uns precisan que os gobernos lles garantan dende xa a súa renda, outros que se combata o descrédito nos mercados; todos que se limpe concienzudamente e se controle a evolución dos impactos pero ademais – todos tamén- que o que contaminou pague todos eses gastos mais o dano causado ó patrimonio natural.

Só esta última partida (dano o patrimonio natural) obrigou á petroleira Exxon a chegar a un acordo para pagar 1.000 millóns de dólares/euros ó Goberno Federal e ó Estado de Alaska por un verquido de 35.000 tm. de petroleo no ano 1989 (mais outros 2.000 en descontaminación, etc.) baseándose nunha medición de danos avalada polo premio Nobel de economía K.J. Arrow. No noso caso, só para o patrimonio natural danado, se aplicamos a cantidade pedida en Alaska de forma moi conservadora e prudente (correxida polo feito de que o nos PIB per cápita é a metade que o de EEUU, axustada á poboación española, non aumentada por ser o dobre de tm.vertidas, por non ser petroleo senón fuel – máis dañino-, e pola maior biodiversidade afectada), estaríamos situados xa nos 227 millóns de euros no caso do Prestige.

Mais na Unión Europea, España e Galicia a responsabilidade está limitada a 190 millóns dun fondo colectivo (FIDAC) e non do armador, dispoñible se hai “parte amistoso” e só para os que viven directamente do recurso. En contraposición, o Estado francés ven de reclamar, e argumentar, no caso do Erika (con “só” 10.000 tm. de fuel vertido) por 460 millóns de euros.

¿Emulará o Goberno español e a Xunta de Galicia o impulso francés de

reclamar por todos os danos? ¿ou o americano de avaliar os relativos ó patrimonio natural de todos? ... ou ¿firmará un “parte amistoso” co FIDAC e a aseguradora para cobrar uns millóns de euros e botar terra sobre o asunto?.

En síntese, o que contamina debe pagar todos os danos e moito. Isto quere decir responsabilidade ilimitada e fondo de garantía de ó menos 1.000 millóns para os danos directos e os sociais. Nos Estados Unidos semella que tal terapia foi disuasoria para evitar catástrofes que son en verdade auténticos crimes contra da natureza e contra das sociedades que as padecemos. **¿A qué espera a Unión Europea?**

Versión íntegra do publicado en “La Voz de Galicia” (sábado 30.11.2002)